

Homelessness as a social issue: with emphasis on economic security, social security, and social cohesion (Case study: Karaj city)

Nazila Abedian Shahraki¹, Hossein Dehghan², Talieh Khademian³

Received: 14/05/2025

Accepted: 04/08/2025

Extended Abstract

Introduction

Homelessness, as one of the major urban challenges, is affected by different economic, social, and psychological dimensions. This study aimed to investigate the relationship between homelessness and the variables of economic security, social security, and social cohesion. In many parts of the world, homelessness is on the rise, driven by economic, social, and health inequalities. In many developing countries, homelessness is either not addressed or is often called something else. Although there are no accurate statistics on homelessness in the country and cities of Iran, there is no doubt that social issues in general and homelessness in particular have grown significantly in the country in the last few decades.

Literature Review

Nejadghaderi & et al (2025) examine homelessness among people who inject drugs in an article titled "Prevalence of homelessness and associated factors among people who inject drugs in Iran: Results from nationwide biobehavioral surveillance surveys in 2020 and 2023. Parsel & et al (2025) in an article titled "What can be done to end homelessness? Systems change or transformation" believe that there is an idealistic movement around the world that seeks to end homelessness. Finkielsztejn (2025), in his book "The Sociology of Boredom," examines the sociological causes and consequences of boredom among social groups. He emphasizes that one group that experiences intense boredom due to marginalization is the homeless. In an article titled "Homelessness and Health: Factors, Evidence, Effective Innovations, and Policy Recommendations," Garcia & et al. (2024) highlight the structural and individual factors that can lead to homelessness. In an article titled "Addressing Homelessness from a Complex Systems Perspective: Insights for Prevention Responses," Fawler & et al (2019)

¹. PhD student in Sociology, NT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

². Assistant Professor in Sociology, NT.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran; (Corresponding Author).
dehghan.azad@gmail.com

³. Assistant Professor in Sociology, NT. C., Islamic Azad University, Tehran, Iran.

How to cite this paper: Abedian Shahraki ,Nzila, Dehghan ,Hossein, Khademian,Talieh. (2024). Homelessness as a social issue: with emphasis on economic security, social security, and social cohesion (Case study: Karaj city). *Sociological Urban Studies*, 54(15), 29-51. [In Persian]

examined the scope of homelessness, the impact of homelessness, the complex causes of homelessness, and the implications and requirements of these factors in responding to homelessness. Corinth & Vries (2018), in an article titled "Social Bonds and the Occurrence of Homelessness," attempted to answer the question of why some people experience homelessness and others do not, considering the role of social cohesion.

Research Methodology

The research method of the present study is quantitative, based on numerical data, using a single-stage survey design. The present article is correlational in nature and applied in purpose. It is a survey in terms of data collection. The purpose of this research is to identify the reasons for homelessness of a group over the past few years in the city of Karaj. In terms of time frame, the present research is a survey and cross-sectional type. The subject of the study is the homeless people of the city of Karaj. In this study, a researcher-made questionnaire and a five-option Likert scale were used. The researcher assisted the sample due to reasons such as the possibility of illiteracy or low literacy of the samples, as well as the contagiousness of some diseases, or negligence in filling out the questionnaire. The questionnaire consists of two main parts. The first part deals with collecting background information, and the second part includes questions related to the factors affecting the return to homelessness. The statistical population of the present study includes all homeless people who are living in fixed or variable shelters in Karaj city at the time of the study. In the first stage, the cluster probability sampling method was used to select four centers (Quds Square, Hesarak Bala, Chamran Park, and Mosalla, Karaj city). In the next stage, the random sampling method was used. The study shows that the number of these people is between 490 and 500 people, and this is due to the limited space of the hothouses and welfare facilities. The sample size in this study, based on the Cochran formula, is 217, which the researcher, in consultation with the supervisor and considering the accuracy of the work, has increased to 350 respondents. Pearson statistical tests and multivariate regression were used to analyze the data, and it was examined using SPSS software.

Results

The results show that there is a significant relationship between economic security (with a beta coefficient of 0.516) and the phenomenon of homelessness. This means that the independent variable of economic security has a 51% effect on the incidence of homelessness. On the other hand, there is a significant relationship between social cohesion (with a coefficient of 0.512) and the phenomenon of homelessness. This means that the independent variable of social cohesion has a 51% effect on the incidence of homelessness. And finally, there is a significant relationship between social security (with a beta coefficient of 0.368) and the phenomenon of homelessness. This means that the independent variable of social security has a 36% effect on the incidence of homelessness.

Discussion and Conclusion

Several factors contribute to the poverty situation of working families: family size, number of workers in the family, job characteristics, and various labor market problems. For example, the addition of a child puts financial strain on the family and increases the likelihood that parents will have to stay home to care for the child. So it is not surprising that people who work full-time do not have enough income for food, clothing, and shelter because their income is not enough to keep them out of poverty. Respondents in the specific study had no strong financial support such as inheritance or property, others did not have a stable monthly salary sufficient to pay the rent, and many of them had experienced long periods of unemployment or even dismissal from work. Homeless people live in public spaces, and many in society assume they have the right to control or regulate what homeless people can do in these shared spaces. Social divisions prevent some minorities, whether religious or sexual, from finding a place for themselves in society and carry the stigma of corruption or indifference. Respondents in the present study have experienced being considered a criminal or being indifferent in terms of sex in most cases. Generally, the term domestic violence initially brings to mind physical or psychological violence against women, but a percentage can also be considered against the elderly or disabled, which of course accounts for a higher percentage against women and girls. Not being accepted in the family after divorce, or not being integrated into the traditional family context, sexual assault, etc All of these can be major causes of domestic violence against women or girls. Homelessness is therefore more common in smaller towns than in developed cities. Formal supports such as disability benefits or continuous unemployment benefits also fall under the category of social cohesion, which none of the homeless elderly or disabled people in this study received.

Conflict of Interest

The author (s) of this article declared no conflict of interest regarding the authorship or publication of this article.

Keywords: Homelessness, economic security, social security, social cohesion, social issue.

سال پانزدهم، بهار ۱۴۰۴ - شماره ۵۴

صفحات ۲۹-۵۱

نوع مقاله: پژوهشی

بی‌خانمانی به مثابه یک مسئله اجتماعی: با تأکید بر امنیت اقتصادی و امنیت

اجتماعی و انسجام اجتماعی (مورد مطالعه: شهر کرج)

نازیلا عابدیان شهرکی^۱، حسین دهقان^۲، طلحه خادمیان^۳

تاریخ پذیرش: ۱۳/۰۵/۱۴۰۴

تاریخ دریافت: ۲۴/۰۲/۱۴۰۴

چکیده

هدف: این پژوهش با هدف بررسی رابطه بی‌خانمانی با متغیرهای امنیت اقتصادی، امنیت اجتماعی و انسجام اجتماعی انجام شده است بنابراین از نظر هدف، کاربردی است.

روش‌شناسی پژوهش: مطالعه حاضر به روش کمی و با ابزار پرسشنامه محقق ساخته در میان بی‌خانمان‌های شهر کرج اجرا شد؛ بنابراین از نظر گردآوری اطلاعات پیمایشی، از نظر ماهیت از نوع همبستگی است. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل همه افراد بی‌خانمانی است که در زمان مطالعه در گرمخانه‌های ثابت یا متغیر شهر کرج به سر می‌برند. آمار ثبت شده برای این افراد، به‌طور تقریبی بین ۴۹۰ تا ۵۰۰ نفر است. حجم نمونه این تحقیق براساس فرمول کوکران برابر با ۲۱۷ است که محقق با مشورت استاد راهنما و با توجه به دقت کار آن را به ۳۵۰ نفر پاسخگو افزایش داده است. روش نمونه‌گیری در مرحله اول به‌صورت خوشه‌ای جهت انتخاب مراکز چهارگانه (میدان قدس، حصارک بالا، پارک چمران و مصلا شهر کرج) استفاده شد و در مرحله بعد تصادفی است. برای تحلیل داده‌ها از آزمون‌های آماری پیرسون، رگرسیون چند متغیره استفاده شد و به‌وسیله نرم‌افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفته است.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهد بین امنیت اقتصادی (با ضریب بتا ۰/۵۱۶) و پدیده بی‌خانمانی رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنا که متغیر مستقل امنیت اقتصادی ۵۱ درصد بر بروز بی‌خانمانی اثرگذار است. از سویی دیگر بین انسجام اجتماعی (با ضریب ۰/۵۱۲) و پدیده بی‌خانمانی رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنا که متغیر مستقل انسجام اجتماعی ۵۱ درصد بر بروز بی‌خانمانی اثرگذار است؛ و در آخر بین امنیت اجتماعی (با ضریب بتا ۰/۳۶۸) و پدیده بی‌خانمانی رابطه معناداری وجود دارد. بدین معنا که متغیر مستقل امنیت اجتماعی ۳۶ درصد بر بروز بی‌خانمانی اثرگذار است.

کلیدواژه‌ها: بی‌خانمانی، امنیت اقتصادی، امنیت اجتماعی، انسجام اجتماعی، مسئله اجتماعی.

۱. دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۲. استادیار جامعه‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول). dehghan.azad@gmail.com

۳. استادیار جامعه‌شناسی، واحد تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

استناد: عابدیان شهرکی، نازیلا؛ دهقان، حسین؛ خادمیان، طلحه. (۱۴۰۴) بی‌خانمانی به‌مثابه یک مسئله اجتماعی: با تأکید بر امنیت اقتصادی و امنیت اجتماعی و انسجام اجتماعی (مورد مطالعه: شهر کرج). مطالعات جامعه‌شناختی شهری، ۵۴(۱۵)، ۲۹-۵۱.

۱- مقدمه

بی‌خانمانی^۱ بر هر کشور و هر جامعه‌ای تأثیر می‌گذارد. در بسیاری از نقاط جهان، بی‌خانمانی در حال افزایش است که ناشی از نابرابری‌های اقتصادی، اجتماعی و بهداشتی است. در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، بی‌خانمانی یا بررسی نمی‌شود یا اغلب نام این موضوع متفاوت است، اما بی‌خانمانی به‌عنوان یک نقض حقوق بشر به‌طور مشابه ادامه دارد. بی‌خانمانی رایج‌ترین شکل محرومیت از مسکن است که به شکل سکونتگاه‌های غیررسمی بزرگ و ضعیف قابل مشاهده است، اغلب بدون دسترسی به آب سالم و بهداشت و برق و ساکنان آن اغلب در ترس دائمی از اخراج اجباری زندگی می‌کنند. باین‌حال، اشکال دیگری از بی‌خانمانی نیز در جنوب جهانی وجود دارد، چه ساکنان پیاپی، چه افرادی که سازه‌های در معرض خطر و اغلب به‌اصطلاح «غیرمجاز»^۲ را اشغال می‌کنند یا در کمپ‌ها و گرمخانه‌ها اقامت دارند. این پدیده بیشتر در کلان‌شهرها که با چالش‌های نوظهور مانند فرآیندهای سریع شهرنشینی، سیاست‌های اقتصادی نابرابر و ایدئولوژی‌های سیاسی-نهادی همراه با تهدیدهای خطرناک اکولوژیکی و اقلیمی همراه هستند مشاهده می‌شود. از این‌رو در پژوهش حاضر به عوامل اجتماعی مؤثر در پیدایش و تداوم مسئله بی‌خانمانی در کلان‌شهر کرج پرداخته شده است؛ بنابراین، این پژوهش علاوه بر ناامنی مسکن، به هم‌پیوستگی مسائل مسکن، سلامت، ثروت، اشتغال، سیاست، تبعیض و اجتماع را نشان می‌دهد و اینکه چگونه این عوامل تعیین‌کننده و محرک‌های اجتماعی به‌عنوان مضامین با دوام و مسلط برای تحقیقات بی‌خانمان‌ها و برای کسانی که در بی‌خانمانی زندگی می‌کنند قرار می‌گیرند. بی‌خانمانی به شرایطی دلالت دارد که در آن افراد به‌صورت منظم مسکن و مکان ثابتی برای زندگی ندارند. افرادی که بی‌خانمان هستند اغلب قادر به دستیابی به خانه مناسب و ایمن برای اقامت در شب نمی‌باشند. (Allen et al, 2020). بی‌خانمان بودن یعنی نداشتن «خانه». هولچانسکی (Hulchanski, 2009) «خانه» را به‌عنوان «فضای اجتماعی، روانی و نه فقط یک خانه به‌عنوان یک ساختار فیزیکی» تعریف می‌کند. به‌این‌ترتیب، «بی‌خانمان»^۳ همچنین به معنای عدم وجود همه این راحتی‌ها و حمایت‌های جسمی و اجتماعی-احساسی است. بی‌خانمانی دارای اشکال و عناوین متفاوتی مثل ماشین خوابی، کارتن خوابی، اتوبوس خوابی، قطار خوابی، گور خوابی، زیر پل خوابی، خیابان خوابی، مترو خوابی، خرابه خوابی و ... است. سازمان ملل بی‌خانمانی را به دو دسته تقسیم می‌کند ۱- بی‌خانمانان مطلق: افرادی که در خیابان زندگی می‌کنند و در اثر حوادث مختلف در زندگی به این وضعیت مبتلا می‌شوند. ۲- بی‌خانمان نسبی: کسی است که استانداردهای اسکان را مثل حمایت مناسب، آب سالم، امکانات بهداشتی و امنیت را ندارد (Bidari, 2019) برخی از دست دادن مسکن به مدت ۱۴ روز یا بیشتر به‌صورتی که فرد نتواند منزلی از طریق شبکه‌های حمایتی، خانوادگی یا منابع دیگر به دست آورد، یکی از ملاک‌های بی‌خانمانی تلقی می‌کنند (Ghaderi & Akbari, 2016). هرچند که آمار دقیقی از

1. Homelessness

2. Unauthorized

3. Homeless person

بی‌خانمانی در کشور و شهرهای ایران وجود ندارد، اما بدون شک مسائل اجتماعی به‌صورت عام و بی‌خانمانی به‌صورت خاص در چند دهه اخیر در کشور رشد چشم‌گیری داشته است. رشد بی‌خانمانی آن‌قدر چشم‌گیر است که امروزه ما در تجربه زندگی خود به‌ویژه در کلان‌شهرها با آن‌ها مواجه هستیم. یکی از استان‌هایی که به‌شدت با رشد جمعیت مهاجر و شهرنشینی سریع روبه‌رو است، استان البرز با مرکزیت کلان‌شهر کرج است. استان البرز دارای ۱۸ شهر و حدود ۳۰۰ روستا است که جمعیتی بیش از ۳ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر را در خود جای داده است و طبق گزارش رسمی سالانه بین ۱۲۰ هزار تا ۱۴۰ هزار نفر جمعیت به‌واسطه مهاجرت‌ها به جمعیت البرز افزوده می‌شود.^۱ به‌رغم رشد چشم‌گیر بی‌خانمانی در کلان‌شهر کرج، مطالعات آکادمیک قابل توجهی درباره علل بی‌خانمانی و راه‌های مقابله با آن انجام نشده است و توجه به این مسائل از سوی مسئولان و افراد نیکوکار به‌صورت فصلی به‌ویژه در فصل زمستان است. با توجه به اهمیت مسائل اجتماعی در راستای دستیابی به توسعه اجتماعی و فراهم‌سازی بسترها و زمینه‌های لازم جهت رشد و شکوفایی همه انسان‌ها و توجه هر چه بیشتر به کرامت انسانی و حقوق بشر تمام شهروندان کرج، این مطالعه با هدف روشن‌سازی پدیده بی‌خانمانی به‌عنوان یک مسئله اجتماعی در کلان‌شهر کرج و رابطه آن با امنیت اقتصادی و امنیت اجتماعی و انسجام اجتماعی، بر اساس یک برنامه مشخص پژوهش دانشگاهی، در قالب یک رساله دکتری انجام شده است. لذا سؤال پژوهشی که محقق در این مطالعه بدان پاسخ داده است را می‌توان بدین‌گونه تدوین کرد: بی‌خانمانی چه رابطه‌ای با امنیت اقتصادی و امنیت اجتماعی و انسجام اجتماعی دارد؟

۲- مبانی نظری و پیشینه پژوهش

بی‌خانمانی به‌عنوان مسئله اجتماعی^۲

در مورد مسئله اجتماعی بودن بی‌خانمانی می‌توان حداقل چهار دلیل زیر را برشمرد: اول، جامعه‌شناسان بر این باورند که مشکل اجتماعی بخصوص بی‌خانمانی و سایر آسیب‌های اجتماعی پدیده‌های فردی یا انتزاعی نیستند. در عوض، آن‌ها پدیده‌های اجتماعی ریشه‌دار در جامعه هستند. از دیدگاه جامعه‌شناسان، شکاف بین گروه‌های مختلف جامعه به ظهور برخی از بیماری‌ها در قالب جرم و مشکلات اجتماعی در جامعه منتهی می‌شود (Macionis, 2017). دوم، بی‌خانمان شدن معمولاً ناشی از یک عامل خطر منفرد نیست، بلکه بیشتر اوقات نتیجه چندین مسئله پیچیده و نگرانی‌ها، هم ساختاری و هم شخصی است. عوامل ساختاری مانند فقر، بیکاری، محرومیت اجتماعی و فقدان مسکن ارزان‌قیمت و مسکن اجتماعی به‌طور گسترده‌ای به‌عنوان عوامل مؤثر در ایجاد و حفظ شرایط بی‌خانمانی و ریسک مسکن شناخته شده‌اند. (Sahraei, 2022). سوم، دلیل دیگری که بی‌خانمانی یک مسئله اجتماعی است، این است که تهدیدی برای اهداف اجتماعی است. اگر اهداف یک جامعه را توسعه و توسعه را در معنای مورد نظر «توسعه به منزله آزادی» (Peet & Hard Wick, 2021) یا در معنای مورد نظر «فردریک نوهاوزر»

۱. مهدی حسینی معاون شهرسازی و معماری اداره کل راه و شهرسازی البرز در مصاحبه با خبرنگار ایرنا، کد خبر ۸۵۱۸۶۱۷۰، ۱۰ مرداد ۱۴۰۲.

۲. Social problem.

«رشد و شکوفایی انسان» (Nohavors, 2023) تلقی کنیم، بی‌خانمانی مانع بزرگی در دستیابی به این هدف است و بر علیه این هدف کار می‌کند. وقتی افراد خانه‌های مناسب برای زندگی نداشته باشند، به امکانات اولیه‌ای که برای ارتقای رفاه ضروری است دسترسی نخواهند داشت، مثلاً، در دسترس نبودن آب آشامیدنی تمیز که برای افراد مضر است (Kapur, 2022). بالأخره اینکه، بی‌خانمانی نتیجه اعمال قدرت است. باید به خاطر داشته باشیم که وقتی گروه‌های مختلف تفاسیر و اولویت‌های رقیب در مورد حقوق بشر دارند، دیدگاه قدرتمندترین‌ها غالب می‌شود. در دیدگاه قدرتمندان بی‌خانمان‌ها افرادی مجرم و تنبل هستند و نباید به آنها کمک کرد و از این رو به‌جای تلقی شهروندان مستحق، آنها را مجرمانی کثیف می‌دانند که باید مجازات شوند (Bonds, 2021).

نظریه ساختاری-کارکردی^۱

مقدمات اساسی نظریه ساختاری-کارکردی این است که آنچه برای جامعه خوب است، برای افراد خاص است (Sanderson, 2012). بی‌خانمانی، مانند ثروت یا فقر، محصول ساخت اجتماعی است. هربرت گانز (Gans, 1971, 2012) ادعا می‌کند که فقر برای جامعه - یا حداقل برای افرادی که از آن سود می‌برند - کارکرد دارد. همچنین پیشنهاد شده است که فقر شدید، بخصوص بی‌خانمانی، یک کارکرد انضباطی است و مجازات دارد (Hopper, 2003). ما ممکن است کمی به فقرا کمک کنیم تا احساس بهتری نسبت به کمک به نیازمندان داشته باشیم، اما به‌ندرت اقداماتی انجام می‌دهیم که واقعاً آنها را از فقر نجات دهد. (Vissing et al, 2020).

نظریه‌های ستیز/ تعارض^۲

بی‌خانمانی نتیجه کاستی‌های فردی نیست، بلکه عیب خود جامعه است. جنگ قدرت بین طبقات اجتماعی نتیجه جامعه سرمایه‌داری است. افراد صاحب قدرت (بورژوازی) ساختارها، قوانین و ایدئولوژی‌هایی را ایجاد و ترویج می‌کنند که به نفع آنها باشد، درحالی‌که کارگران و کسانی که قدرت ندارند (پرولتاریاها) زندگی خود را حول استثمار هنجاری شکل می‌دهند (Marx, 1964). صاحبان مشاغل با ندادن منابعی برای دریافت غذا و سرپناه کارگران را استثمار می‌کنند. نخبگان قدرت برای حفظ ثروت، اعتبار، قدرت و کنترل دارایی‌های مالی و حفظ وضع موجود توسط مردم، همسویی‌هایی با دیگران، شرکت‌های تابعه سازمان‌ها و سیستم‌های پیچیده‌ای ایجاد می‌کنند که در نگاه عموم شفاف و آشکار نیستند (Mills, 1956). افرادی که در مناصب قدرت هستند فقرا و بی‌خانمان‌ها را بی‌انگیزه، بی‌سواد، تنبل و مایل به دریافت مراقبت از دیگران می‌دانند.

^۱. Structural- functionalism

^۲. Conflict theory

نظریه برچسب‌گذاری: انگ بی‌خانمانی^۱

آیا افراد بی‌خانمان به‌خوبی دیگران نیستند؟ بستگی دارد از چه کسی بپرسید. اینکه چگونه مردم و سیاست‌گذاران کمبود مسکن را درک می‌کنند و برچسب می‌زنند، عامل تعیین‌کننده‌ای است که آیا بی‌خانمانی یک مشکل شخصی یا اجتماعی تلقی می‌شود. نحوه برچسب زدن افراد هنگام درخواست کمک ممکن است واجد شرایط بودن آنها و اینکه آیا واقعاً کمک دریافت می‌کنند یا خیر را تعیین کند (Vissing et al, 2020). مهم نیست که شرایط برای فردی که به کمک نیاز دارد چقدر مشروع باشد، وقتی به‌عنوان یک طرد شده شناخته شود، خلاص شدن از شر آن برچسب دشوار است. جامعه‌شناسانی که درباره این موضوعات می‌نویسند به تأثیراتی که ایده‌های جامعه در مورد قومیت، جنسیت، فقر و سایر مقوله‌های اجتماعی بر این موضوع دارند که آیا ما مردم را خوب یا بد، خطرناک یا مهربان، باهوش یا بی‌هوش می‌بینیم، علاقه‌مند هستند. آنها همچنین بر چگونگی درونی کردن کلیشه‌ها توسط افراد تمرکز می‌کنند، که به‌نوبه خود می‌تواند باعث ایجاد شک و تردید در خود شود (Turner, 2018). از این نظر، اقدامات بی‌خانمان‌ها، حتی برای بقای خود، غیرمنطقی، غیرقانونی، تحقیر شده یا نشانه‌ای از ارزش اخلاقی مشکوک تلقی می‌شود. جامعه به‌جای اینکه بفهمد چگونه فقر و بی‌خانمانی ناشی از نابرابری ساختاری است، اغلب افراد بی‌خانمان را به خاطر شرایط فعلی‌شان سرزنش می‌کند (Sahraei, 2022). «جرمانگاری»^۲ بی‌خانمانی، استراتژی طراحی شده برای محافظت از توانایی شهرها و اجتماعات برای تولید و انباشت ثروت است. یکی از راه‌هایی که جرم‌انگاری بی‌خانمانی انجام می‌شود، اجرای هنجارها و مقررات فضای عمومی است که مشخص می‌کند یک مکان چه نوع منطقه‌ای است و به چه کسانی تعلق دارد (Vissing et al, 2020).

نظریه رانش اجتماعی^۳

این واقعیت که برخی از مردم زندگی آسان و فراوانی دارند درحالی‌که برخی دیگر چالش و کمبود را تجربه می‌کنند، موضوع جدیدی نیست. ماکس وبر (1905) معتقد بود که اخلاق پروتستانی توسعه سرمایه‌داری را تقویت می‌کند. از آنجایی که اشخاص نمی‌توانستند بدانند که آیا آنها در ملکوت خدا «نجات می‌یابند»، به دنبال شاخص‌های ملموس در اینجا روی زمین بودند (Crab, 2003). مردم را به شیر تشبیه می‌کردند، جایی که خامه غنی به سمت بالا شناور می‌شد و شیر کمتر مطلوب به پایین فرو می‌رفت. «خامه و سرشیر بودن» از نظر اجتماعی مطلوب بود. باید چیزی ذاتاً کمتر مطلوب یا بد در مورد کسانی که نتوانسته‌اند بالا بیایند وجود داشته باشد. باید در مورد کسانی که در پایین بشکه هستند مشکلی وجود داشته باشد و کسانی که به سمت بالا رفتند باید چیز بسیار خاصی در مورد آنها وجود داشته باشد (Vissing et al, 2020). این دیدگاه معتقد است که بی‌خانمان‌ها باید تنبل، بیمار روانی، معتاد، بیمار جسمی یا به نحوی دچار کمبود باشند. در این دیدگاه‌ها دیده می‌شود که بی‌خانمانی ناشی

¹ . Labeling theory: stigma of homelessness

² . Criminalization

³ . Social drift theory

از «آثار مخرب سوء‌مصرف مواد و بیماری‌های روانی» است (Baum & Burns, 1994). تحقیقات معاصر عمدتاً از این فرضیه حمایت می‌کند که استرس اجتماعی، عدم حمایت و سایر اشکال به حاشیه راندن اجتماعی منجر به بیماری روانی می‌شود. فقط داده‌های محدودی در مورد فرضیه رانش اجتماعی در دسترس است، مبنی بر اینکه بیماری‌های روانی به‌صورت درون‌زا، به دلایل بیولوژیکی و ژنتیکی ایجاد می‌شوند که باعث می‌شود افراد فقیر و بی‌خانمان شوند (Hodson, 2012).

نظریه نگرش بی‌اعتنایی^۱

گئورگ زیمل در مقاله «کلان‌شهر و حیات ذهنی» شدت محرک‌های ایجاد شده توسط محیط شهری و پیامدهای آن برای روانشناسی شهرنشین را مورد بررسی قرار می‌دهد. بر خلاف سرعت و ریتم‌های کندتر زندگی در شهر کوچک، زندگی شهر با «تغییر سریع و مداوم محرک‌های خارجی و داخلی مشخص می‌شود. تلسکوپ کردن سریع تصاویر در حال تغییر، تفاوت‌های برجسته در آنچه با یک نگاه درک می‌شود را نشان می‌دهد» (Simmel, 1903/1971). درحالی‌که سرعت کندتر و ارتباطات اجتماعی محدود در شهرهای کوچک باعث ایجاد پیوندهای عاطفی بین افرادی می‌شود که در آنها ساکن هستند، این کلان‌شهر با نوسانات بی‌وقفه محرک‌ها و گستردگی روابط بین فردی، با پرورش یک زندگی عاطفی غنی ناسازگار است. تلاش برای انجام این کار منجر به تحریک بیش‌ازحد حواس می‌شود که در نتیجه یک فلج روان‌شناختی و عاطفی ایجاد می‌کند (Seyedin et al, 2022). این امر باعث می‌شود که شهرنشین در وهله نخست نسبت به جهان خود واکنش نشان دهد؛ بنابراین، واکنش فرد کلان‌شهر در برابر آن وقایع به حوزه فعالیت ذهنی منتقل می‌شود که کمترین حساسیت و از اعماق شخصیت بیشترین فاصله را دارد» (Simmel, 1903/1971). «نگرش بی‌اعتنایی» یک واکنش خاکستری احساسی است که فرد را از غرق شدن در شدت احساسی زندگی در شهر محافظت می‌کند. در نتیجه، شخصیت کلان‌شهری «کیفیت» و اختلافات را بی‌معنا تجربه می‌کند: چیزها «برای شخص بی‌اعتنا به رنگ یک‌دست، مسطح و خاکستری ظاهر می‌شوند و هیچ‌کس شایسته ترجیح دادن به دیگری نیست» (Simmel, 1903/1971). نگرش بی‌اعتنایی، گرچه چشم‌انداز انطباقی است، اما با اقتصاد پولی همراه است که مانع پیشرفت زندگی معنادار احساسی می‌شود. پول یک معیار ارزشمند و غیرشخصی استاندارد است. هرچه پول بیشتر واسطه روابط ما باشد و به‌عنوان واسطه‌ای برای ابراز وجود خود باشد، زندگی بیشتر حالت کمی را به خود می‌گیرد (Appelrouth & Edles, 2021). نزدیک بودن فیزیکی در تضاد با فاصله فکری است و برای فرد این ترکیب، خود را به‌مثابه یک بی‌زاری و نگرش کتمان شده نسبت به همشه‌ریان آشکار می‌کند (Lastsen et al, 2022). با توجه به نگرش بی‌اعتنایی و بی‌تفاوتی که از ویژگی‌های شخصیتی ساکنان شهرهای بزرگ امروزی است می‌توان گفت که بی‌توجهی به اوضاع و احوال دیگران به‌ویژه آشنایان و دوستان، یک عامل مهم پیدایش و گسترش بی‌خانمانی در زندگی شهری امروزی است.

^۱. Blasé attitude

زارع (Zare, 2018) در پژوهشی تحت عنوان «رابطه بین فاکتورهای فردی با دفعات و مدت بی‌خانمانی»، به مطالعه این موضوع پرداخت. این پژوهش با استفاده از یک طرح غیرآزمایشی و مقطعی و با روش پیمایش و با ابزار پرسشنامه انجام شد. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد بین ویژگی‌های فردی و دفعات بی‌خانمان شدن رابطه معنادار قوی وجود ندارد که نشان از تکرار بی‌خانمانی باشد. صرف نظر از سن، جنسیت، تأهل، میزان ارتباط با خانواده، وضعیت اشتغال و نحوه تأمین هزینه زندگی. رضانی و همکاران (Ramezani & et al, 2019)، تحقیقی با عنوان «بررسی کارایی سیاست‌های سامان‌دهی بی‌خانمان‌ها در ایران»، انجام دادند. محققین تأکید دارند که هیچ قانون ملی مشخصی درباره افراد بی‌خانمان وجود ندارد و اقداماتی که امروزه انجام می‌گیرد بر اساس مصوبه شورای عالی اداری به شماره ۶۳۰/۷۰ مصوب ۱۵ اردیبهشت ۱۳۷۸ است که با عنوان «طرح شناسایی و جمع‌آوری افراد متکدی» تصویب شده. میری (Miri, 2021) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی جمعیتی و جامعه‌شناختی کارتن‌خواب‌ها در شهر تهران»، به بررسی ویژگی‌های جمعیتی و متغیرهای مؤثر بر کارتن‌خواب‌های گرمخانه خاوران تهران پرداخت. در این بررسی نظریه‌های سازمانی اجتماعی، پیوند اجتماعی هیرشی و نظریه‌های تبیین‌کننده بی‌خانمانی جهت تدوین الگوی نظری و فرضیات مورد استفاده قرار گرفت. جامعه آماری این تحقیق کلیه افراد بی‌خانمان حاضر در گرمخانه خاوران در جنوب شرق تهران به تعداد ۲۷۲ نفر در زمان مراجعه محقق بود که به‌صورت تمام شماری مورد بررسی قرار گرفت. ایثاری (Eisari, 2024) در مقاله‌ای تحت عنوان «چالش‌های زندگی و مدیریت در گرمخانه‌های زنان بی‌خانمان در شهر تهران» بی‌خانمانی را معلول زنجیره‌ای از مسائل ساختاری می‌داند. یافته‌های این پژوهش که از طریق مصاحبه کیفی عمیق و مشاهده‌های میدانی از چهار گرمخانه زنان شهر تهران انجام شده است نشان می‌دهد که گرمخانه‌ها به‌موازات ارائه خدمات گوناگون به زنان بی‌سرپناه، به‌بجارسازی آنها را نیز صورت می‌دهد. سیاست‌های انضباطی رایج در گرمخانه‌ها، سبب‌ساز مجموعه‌ای از چالش‌ها و منازعات قدرت می‌گردد و خود در فرایندی پارادوکسیکال می‌تواند به‌جای ادغام زنان بی‌خانمان سبب‌ساز طرد آنها شود. یافته‌ها نشان می‌دهد که گرمخانه‌های زنان با گستره‌ای از چالش‌ها در حوزه‌های گوناگون نظیر خدمات‌دهی به مددجویان، چالش‌های فراسازمانی، وضعیت شغلی پرسنل، چالش‌های فضای اجتماعی، چالش‌های مدیریتی و چالش‌های مرتبط با قشربندی مددجویان دست‌به‌گریبان است. در انتها راهکارهایی در راستای ارتقای کیفیت خدمات‌دهی در گرمخانه‌ها ارائه شده است. مشکینی و شاکری (Meshkini & Shakeri, 2023) در مقاله‌ای تحت عنوان «تسکینی بر فقیران شهری: ارائه الگوی برنامه‌ریزی مسکن بی‌خانمان‌ها در کلان‌شهر تهران» معتقدند برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری مسکن یکی از دغدغه‌های اصلی امروز برنامه ریزان شهری است. هدف این مقاله، ارائه الگوی برنامه‌ریزی مسکن بی‌خانمان‌ها بر اساس الگوی حق به مسکن مناسب است. این پژوهش به لحاظ هدف کاربردی و با توجه به ماهیت و روش توصیفی-تحلیلی و از نوع تحلیل محتوا است. ابتدا با استفاده از ادبیات نظری تحقیق الگوی مناسب مسکن در شش شاخص (امنیت تصدی؛ دسترسی به خدمات، تسهیلات و زیرساختها؛ قابلیت سکونت؛ استطاعت و توانایی؛ قابلیت

دسترسی و تناسب فرهنگی) تدوین گردیده و سپس با استفاده از روش دلفی متشکل از سه گروه اساتید، کارشناسان و مدیران حوزه مسکن و شهرسازی و دانشجویان دکتری و کارشناسی ارشد که از طریق روش نمونه‌گیری قضاوتی در دسترس انتخاب شده‌اند؛ سپس پرسشنامه‌ها به‌صورت الکترونیکی ارسال گردید. یافته‌ها نشان می‌دهد که شاخص امنیت تصدی با بار عاملی، $0/۸۳$ شاخص دسترسی به خدمات، تسهیلات و زیرساخت‌ها با $0/۸۰$ و شاخص استطاعت و توانایی با $0/۶۳$ به ترتیب بیشترین بار عاملی و اهمیت را در ارائه الگوی برنامه‌ریزی مسکن دارد. بیات و غلامی (Bayat & Gholami, 2024) تحقیقی با عنوان «تحلیل بزه دیده‌شناختی بزه دیدگی بی‌خانمانان»، انجام دادند. نویسندگان تأکید دارند که امروزه بی‌خانمانی به‌عنوان یک آسیب اجتماعی و چالشی جدی در کشورهای مختلف از جمله ایران مطرح است. علاوه بر عوامل غیر ساختاری (شخصی-خانوادگی) مؤثر در بروز آن، عوامل ساختاری (اقتصاد، اشتغال و مسکن) به‌عنوان عامل اصلی بی‌خانمانی شناخته شده است. افراد بی‌خانمان قبل و در طول زندگی بی‌خانمان خود در معرض تهدید قربانی شدن قرار دارند. مکنزی Mackenzie, (2012) در مقاله «بی‌خانمانی: تعاریف»، بحث تعریفی مفصلی را درباره «بی‌خانمانی» دنبال می‌کند. بخش اول به تشریح موضوعات اصلی در بحث می‌پردازد. بخش بعدی در مورد بی‌خانمانی به‌عنوان یک مسئله اجتماعی به این موضوع می‌پردازد که چگونه تعاریف بی‌خانمانی برای افرادی که به‌عنوان «بی‌خانمان» طبقه‌بندی می‌شوند، پیامدهایی دارد، بنابراین اندازه جمعیت بی‌خانمان را تعیین می‌کند و اینکه آیا می‌توان بی‌خانمانی را به‌عنوان یک مسئله «بزرگ» مطرح کرد که شایسته بررسی در اولویت سیاست عمومی بالاست یا نه. کورینت و وریس (Corinth & Vries, 2018) در مقاله‌ای با عنوان «پیوندهای اجتماعی و وقوع بی‌خانمانی»، با توجه به نقش انسجام اجتماعی سعی کردند تا به این سؤال پاسخ دهند که چرا برخی افراد بی‌خانمانی را تجربه می‌کنند و برخی دیگر تجربه نمی‌کنند. محققان تأکید دارند که توجیهات نظری برای اینکه چرا پیوندهای اجتماعی می‌تواند بر تجربه بی‌خانمانی فرد تأثیر بگذارد وجود دارد. پیوندهای اجتماعی به‌طور مثبت با سلامت جسمی و روانی بهتر همراه است و می‌تواند برای مقابله با شرایط سخت توانمندی ایجاد کند. اگرچه حمایت‌های اجتماعی در بهبود استرس مهم هستند، اما می‌توانند در میان گروه‌هایی از افراد نسبتاً کمیاب باشند. فاولر و همکاران (Fawler et al, 2019) در مقاله‌ای با عنوان «حل بی‌خانمانی از دیدگاه سیستم‌های پیچیده: بینش‌هایی برای پاسخ‌های پیشگیری، دامنه بی‌خانمانی، تأثیر بی‌خانمانی، علل پیچیده بی‌خانمانی و پیامدها و الزامات این عوامل را در پاسخگویی به بی‌خانمانی بررسی کردند. نویسندگان مقاله تأکید دارند که بی‌خانمانی یک چالش پایدار بهداشت عمومی در سراسر جهان توسعه‌یافته است. گاریسا و همکاران (Garsia et al, 2024) در مقاله‌ای تحت عنوان «بی‌خانمانی و سلامت: عوامل، شواهد، نوآوری‌های کارآمد و توصیه‌های سیاسی» ما عوامل ساختاری و فردی را که می‌توانند منجر به بی‌خانمانی شوند، را برجسته می‌کنند، شواهدی در مورد رابطه بین بی‌خانمانی و سلامت بررسی می‌کنند، نوآوری‌های برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری را مورد بحث قرار می‌دهند و توصیه‌هایی برای سیاست‌گذاری ارائه می‌دهند. تلاش‌های سیستم سلامت برای رسیدگی به بی‌خانمان‌ها و بهبود سلامت جمعیت‌های بی‌خانمان. ابتکاراتی که از

رویکرد «اولویت با مسکن» برای مسکن دائمی حمایتی استفاده می‌کنند، سابقه موفقیت‌آمیزی دارند. نوآوری‌های تأمین مالی مراقبت‌های بهداشتی ارائه می‌دهند. برای کاهش قابل توجه بی‌خانمانی و بسیاری از تأثیرات نامطلوب آن بر سلامت، تغییراتی برای افزایش عرضه مسکن مقرون‌به‌صرفه برای خانوارهای با درآمد بسیار کم مورد نیاز است. افزایش بودجه برای گسترش کوپن‌های انتخاب مسکن و سرمایه‌گذاری بیشتر در ایجاد و حفظ مسکن مقرون به صرفه، در مقیاس وسیع ارائه می‌دهند. فینکیلزتاین (Finkielstein, 2025) در کتاب «جامعه‌شناسی کسالت» به بررسی علل و پیامدهای جامعه‌شناختی کسالت در میان گروه‌های اجتماعی می‌پردازد. وی تأکید دارد که یکی از گروه‌هایی که به دلیل به حاشیه رانده شدن احساس کسالت شدیدی می‌کنند، بی‌خانمان‌ها هستند. چنین افرادی در حاشیه جامعه زندگی می‌کنند و نقش‌های معناداری در آن ایفا نمی‌کنند. علل اصلی کسالت افراد بی‌خانمان عبارت‌اند از: الف) بیگانگی، زندگی در خارج از جامعه یا در حاشیه آن و فقدان حس تعلق؛ ب) فقدان شغل، بیش‌ازحد بی‌ساختاری (کسالت آنومیک) نداشتن آینده؛ ج) فقدان فرصت‌های معنادار برای کاهش این احساس. بی‌خانمان‌ها، مطرودان بیگانه‌ای هستند که دیگر نقش‌های معناداری در زندگی اجتماعی ایفا نمی‌کنند و حس تعلق خود را به محلّه و اجتماع محلّی از دست داده‌اند. به‌طور کلی، کسالت بی‌خانمان‌ها از قطع ارتباط با مکان‌های معنا سازی و محرومیت از مشارکت در همه ابعاد شهر به‌جز حاشیه‌ای‌ترین آنها ناشی می‌شود. چنین طردی باعث می‌شود افراد احساس بی‌فایده‌گی، تهی شدن از یک هدف مشروع و یک معنا در زندگی، و مهم‌تر از همه، حس تعلق داشته باشند. پارسل و همکاران (Parsel et al, 2025) در مقاله‌ای تحت عنوان «برای پایان دادن به بی‌خانمانی چه باید کرد؟ تغییر یا دگرگونی سیستم‌ها» معتقدند یک جنبش آرمانی در سراسر جهان وجود دارد که به دنبال پایان دادن به بی‌خانمانی است. دولت‌های ملی و بازیگران جامعه اهداف اصلی را برای پایان دادن به بی‌خانمانی ترسیم می‌کنند. این مقاله به بررسی این جنبش‌ها می‌پردازد تا مشخص کند که چگونه توصیف می‌شوند. با تکیه بر موفقیت فنلاند در حرکت قابل اندازه‌گیری به سمت پایان دادن به بی‌خانمانی از طریق افزایش عرضه مسکن مقرون‌به‌صرفه و یک دولت رفاه جامع و جهانی، این سؤال را مطرح می‌کنیم که کشورهای دیگر چه کاری می‌توانند برای پیشبرد تغییر اجتماعی مورد نیاز برای پایان دادن به بی‌خانمانی انجام دهند. نژادقادر (Nejadghaderi et al, 2025) در مقاله‌ای تحت عنوان «شیوع بی‌خانمانی و عوامل مرتبط با آن در بین افرادی که مواد مخدر تزریقی در ایران مصرف می‌کنند: نتایج حاصل از بررسی‌های نظارت زیستی-رفتاری در سطح کشور در سال‌های ۲۰۲۰ و ۲۰۲۳» بی‌خانمانی را در میان افرادی که مواد مخدر تزریق می‌کنند، بررسی می‌کنند و این امر را یک چالش مهم و پیچیده در حوزه سلامت عمومی می‌دانند. در مطالعات کمی عوامل مؤثر در شیوع آن را، به‌ویژه در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا، بررسی کرده‌اند. هدف این مقاله تعیین علل شیوع بی‌خانمانی و عوامل مرتبط با آن در میان مصرف‌کنندگان تزریقی مواد مخدر در ایران از ژوئیه ۲۰۱۹ تا مارس ۲۰۲۰ و بین ماه مه و آگوست ۲۰۲۳ بود. این مطالعه داده‌های دو نظرسنجی ملی (۲۰۲۰ و ۲۰۲۳) در ایران را با تمرکز بر مصرف‌کنندگان بالای ۱۸ سال تجزیه و تحلیل کرد. با شرکت‌کنندگان در مورد اطلاعات جمعیت

شناختی، مصرف مواد، رفتارهای بهداشتی و تجربیات بی‌خانمانی مصاحبه شد. رگرسیون لجستیک چندجمله‌ای عوامل مرتبط با بی‌خانمانی را تعیین کرد. یافته‌ها نشان می‌دهد که ویژگی‌های اجتماعی-جمعیتی، الگوهای مصرف مواد و رفتارهای بهداشتی به‌طور قابل توجهی در احتمال بی‌خانمانی در میان معنادان تزریقی نقش دارند. برنامه‌های حمایتی مسکن همراه با مداخلات کاهش آسیب برای کاهش بی‌خانمانی و چالش‌های مرتبط با آن توصیه می‌شود. به‌طور کلی در نقد و بررسی پیشینه تحقیق چه در داخل و چه در خارج می‌توان گفت که دیدگاه پوزیتیویسم و تأکید بر عوامل ریسک رفتاری نسبت به رویکردهای دیگر غلبه دارد. خبر خوش این است که به تدریج تحقیقات از «جرم‌انگاری» بی‌خانمانی به سمت «حقوق شهروندی بی‌خانمان» حرکت می‌کنند. در پژوهش‌های صورت گرفته در داخل کشور مباحث مربوط به چارچوب‌های نظری، سنجش و اندازه‌گیری و گونه‌شناسی بی‌خانمان‌ها یا وجود ندارد و یا اینکه به‌ندرت به چشم می‌خورد. این در حالی است که پژوهش‌های صورت گرفته به‌ویژه در اروپا، توجه بیشتری به این موضوعات دارند.

۳- روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق پژوهش حاضر، کمی، مبتنی بر داده‌های عددی از نوع طرح پیمایشی یک مرحله‌ای^۱ (تک‌ضرب) است. مقاله حاضر از لحاظ ماهیت، از نوع همبستگی و به لحاظ هدف، کاربردی است. از لحاظ گردآوری اطلاعات، پیمایشی است. به‌طور خلاصه، پیمایش‌ها به ما اجازه می‌دهند تا الگوها را توصیف کنیم، فرضیه‌ها را آزمایش کنیم، تفاوت‌های زیرگروه‌ها را بررسی کنیم. پژوهشگران پیمایشی از اعضای یک نمونه می‌خواهند که به یک سری سؤالات پاسخ دهند. بیشتر پیمایش‌ها به زندگی، افکار و رفتار افراد مربوط می‌شوند و از پاسخ‌دهندگان می‌خواهند به سؤالاتی درباره خودشان پاسخ دهند (Carr & et al, 2023). هدف از انجام این تحقیق، شناسایی دلایل بی‌خانمانی یک گروه در طول چند سال گذشته در شهر کرج است. به لحاظ مقطع زمانی تحقیق حاضر از نوع پیمایشی و بُرش مقطعی است. موضوع مورد بررسی به روی بی‌خانمان‌های شهر کرج است. در این مطالعه از پرسشنامه محقق ساخته و طیف پنج گزینه‌ای لیکرت استفاده شده است. پژوهشگر بنا بر دلایلی چون احتمال بی‌سوادی یا کم‌سوادی نمونه‌ها، همچنین، ساری بودن برخی بیماری‌ها، یا اهمال در پر کردن پرسشنامه، به نمونه یاری رسانده است. پرسشنامه از دو بخش عمده تشکیل می‌شود. بخش اول به جمع‌آوری اطلاعات زمینه‌ای می‌پردازد و بخش دوم شامل سؤالات مرتبط به عوامل مؤثر بر گرایش به بی‌خانمانی است. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل همه افراد بی‌خانمانی است که در زمان مطالعه در گرمخانه‌های ثابت یا متغیر شهر کرج به سر می‌برند. در مرحله اول از روش نمونه‌گیری احتمالی خوشه‌ای جهت انتخاب مراکز چهارگانه (میدان قدس، حصارک بالا، پارک چمران و مصلا شهر کرج) استفاده شد. در مرحله بعدی از روش نمونه‌گیری تصادفی کمک گرفته شد. مطالعه نشان می‌دهد تعداد این افراد بین ۴۹۰ تا

^۱. One - shot survey desig.

۵۰۰ نفر هستند و این به محدود بودن فضای گرمخانه‌ها و امکانات رفاهی برمی‌گردد. حجم نمونه در این تحقیق بر اساس فرمول کوکران برابر با ۲۱۷ است که محقق با مشورت استاد راهنما و با توجه به دقت کار آن را به ۳۵۰ نفر پاسخگو افزایش داده است. اعتبار مربوط به صدق یا صحت نتایج است. اعتبار مربوط به درست بودن است نه ثبات. از آنجایی که تعاریف صحیح و نادرست از تعاریف سازگاری یا ثبات گریزان تر است، ارزیابی اعتبار بسیار دشوارتر از پایایی است. به‌طور خلاصه اعتبار یعنی، آیا واقعاً همان چیزی را می‌سنجیم که قصد سنجش آن را داریم؟ (Baker, 2007). برخی از محاسبات آماری رایج برای نشان دادن اینکه روایی چیست و چرا اهمیت دارد مفید هستند. آلفای کرونباخ یک محاسبه ساده است که نوع خاصی از روایی را برای یک متغیر ترکیبی اندازه‌گیری می‌کند. هرچه آلفا بالاتر باشد، ترکیب از نظر داخلی قابل اعتمادتر است، به این معنی که افراد به موارد مختلف به روشی ثابت پاسخ می‌دهند (Carr & et al, 2023). علاوه بر این، اگر آلفای کرونباخ بزرگتر از ۰/۷ باشد، پایایی پرسشنامه مورد تأیید است. بنابراین با استناد به مندرجات جدول شماره ۱ و میزان آلفای به دست آمده برای شاخص‌های مورد بررسی باید اذعان داشت که متغیرها دارای پایایی می‌باشند.

جدول (۱) پایایی سؤالات مربوط به متغیرهای مستقل مورد بررسی

Table (1) Reliability of questions related to the independent variables under investigation

متغیر	تعداد گویه‌ها	میزان آلفا
امنیت اقتصادی	۹	۰/۸۴۴
امنیت اجتماعی	۸	۰/۸۸۴
انسجام اجتماعی	۱۰	۰/۸۷۳

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها یا به تعبیر آرتور استینچ کومب (Stinchcombe, 2005) «واقعیت‌های فرضیه آزما»^۱ از کولموگروف-اسمیرنوف، جهت نرمال بودن داده‌ها و از آزمون‌های پیرسون و رگرسیون، با استفاده از نرم‌افزار SPSS استفاده شده است.

۴- تجزیه و تحلیل داده‌ها

ابتدا به توصیف جامعه آماری بر اساس جنس، سطح تحصیلات، سن، اشتغال، داشتن بیماری، مدت زمان بی‌خانمانی، محل اقامت بی‌خانمان، داشتن خانواده درجه یک و داشتن فرزند، پرداخته‌ایم و در جدول توصیفی شماره (۲) همراه با درصد آورده شده است.

جدول (۲) جدول توصیفی جامعه آماری

Table (2) Descriptive table of the statistical population

جنس	دسته	فراوانی	درصد	تحصیلات		
				دسته	فراوانی	درصد
مرد	مرد	۲۵۸	۷۳/۷۱	زیر دیپلم	۲۰۸	۵۰/۴۲
		۸۰	۲۲/۸۵	دیپلم	۹۳	۲۶/۵۷

^۱. Hypothesis- testing' facts

۶/۲۸	۲۲	فوق دیپلم	اشتغال	۳/۴۲	۱۲	تراجنس	سن
۷/۷۱	۲۷	لیسانس		۶	۲۱	زیر ۲۰ سال	
۲۲/۵۷	۷۹	بیکار		۱۲/۲۸	۴۳	بین ۲۰-۳۰ سال	
۲۰	۷۰	شاغل (درآمد ثابت)		۲۵/۴۲	۸۹	بین ۳۰-۴۰ سال	
۵۲/۲۸	۱۸۳	درآمد متغیر		۳۷/۷۱	۱۳۲	بین ۴۰-۵۰ سال	
۵/۱۴	۱۸	بازنشسته		۱۸/۵۷	۶۵	بالای ۵۰ سال	
۲/۵۷	۹	زیر یک سال	مدت بی‌خانمانی	۴۵/۱۴	۱۵۸	اعتیاد	بیماری
۲۵/۷۱	۹۰	زیر ۵ سال		۳/۷۱	۱۳	عفونی/مقاربتی	
۵۲/۲۸	۱۸۳	زیر ۱۰ سال		۹/۷۱	۳۴	روحي /رواني	
۱۹/۴۲	۶۸	بالای ۱۰ سال		۱۶/۸۵	۵۹	سایر بیماری‌ها	
۹۲/۸۵	۳۲۵	بله	داشتن خانواده	۲۴/۵۷	۸۶	هیچ بیماری	محل اقامت
۷/۱۴	۲۵	خیر	درجه یک	۶	۲۱	کنار خیابان‌ها	
۶۳/۷۱	۲۲۳	بله	داشتن فرزند	۶۱/۱۴	۲۱۴	گرمخانه‌ها	
۳۶/۲۸	۱۲۷	خیر		۵/۷۱	۲۰	پارک	
				۶	۲۱	زیر پل	
				۶	۲۱	بوم خوابی	
				۱۵/۱۴	۵۳	گور خوابی	

بعد از توصیف جامعه آماری گویه‌های مربوط به تأثیر مستقل امنیت اقتصادی و امنیت اجتماعی و انسجام اجتماعی بر بی‌خانمانی را مورد بررسی قرار دادیم. با توجه به جدول شماره (۳)، ۴۱/۱ درصد از پاسخگویان، دارای امنیت اقتصادی بسیار کم و ۴۴ درصد از بی‌خانمان‌ها دارای امنیت اقتصادی کمی هستند و ۱۰ درصد از پاسخگویان، دارای امنیت اقتصادی متوسطی هستند. با توجه به همین جدول، ۱۵/۱ درصد از پاسخگویان، دارای امنیت اجتماعی بسیار کم و ۶۱/۷۱ درصد از آنها دارای امنیت اجتماعی کمی هستند و ۱۶/۹ درصد از پاسخگویان، دارای امنیت اجتماعی متوسط هستند و در آخر ۱/۱ درصد از پاسخگویان، بسیار زیاد از انسجام اجتماعی برخوردارند ۳/۷ درصد از پاسخگویان، از انسجام اجتماعی برخوردارند و ۱۲/۹ درصد تا حدی از انسجام اجتماعی برخوردارند.

جدول (۳) فراوانی و درصد گویه‌های مربوط به تأثیر امنیت اقتصادی و امنیت اجتماعی و انسجام اجتماعی بر بی‌خانمانی

Table (3) Frequency and percentage of items related to the impact of economic security, social security, and social cohesion on homelessness

انسجام اجتماعی	امنیت اجتماعی	امنیت اقتصادی
----------------	---------------	---------------

درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	درصد تجمعی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	درصد تجمع ی	درصد معتبر	درصد	فراوانی	
۶۰/۶	۶۰/۶	۶۰/۶	۲۱۲	۱۵/۱	۱۵/۱	۱۵/۱	۵۳	۴۱/۱	۴۱/۱	۴۱/۱	۱۴۴	بسیار کم
۸۲/۳	۲۱/۷	۲۱/۷	۷۶	۷۶/۸	۶۱/۷	۶۱/۷	۲۱۶	۸۵/۱	۴۴	۴۴	۱۵۴	کم
۹۵/۱	۱۲/۹	۱۲/۹	۴۵	۹۳/۷	۱۶/۹	۱۶/۹	۵۹	۹۵/۱	۱۰	۱۰	۳۵	متوسط
۹۸/۹	۳/۷	۳/۷	۱۳	۹۶/۵	۲/۸	۲/۸	۱۰	۹۸/۸	۳/۷	۳/۷	۱۳	زیاد
۱۰۰	۱/۱	۱/۱	۱۴	۱۰۰	۳/۴	۳/۴	۱۲	۱۰۰	۱/۲	۱/۲	۴	بسیار زیاد
	۱۰۰	۱۰۰	۳۵۰		۱۰۰	۱۰۰	۳۵۰		۱۰۰	۱۰۰	۳۵۰	کل

در ادامه آمار استنباطی تحقیق مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. منظور از آمار استنباطی سنجش فرضیات و تعمیم نتایج به کل جامعه آماری است. به کمک آمار استنباطی می‌توان میزان نزدیکی آرای نمونه را به آرای جمعیت برآورد کرد. آمار استنباطی ما را قادر به استنباط ویژگی‌های جمعیت از روی ویژگی‌های نمونه می‌کند (Was, 2005). ابتدا در جدول زیر همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل امنیت اقتصادی و امنیت اجتماعی و انسجام اجتماعی پدیده بی‌خانمانی را بررسی و تفسیر می‌کنیم.

جدول (۴) میزان پیرسون متغیرهای مستقل و بی‌خانمانی

Table (4) Pearson correlation coefficient of independent variables and homelessness

مقدار پیرسون	۰/۵۴۰-	امنیت اقتصادی
معنی‌داری	۰/۰۰۰	
تعداد پاسخگویان	۳۵۰	
مقدار پیرسون	۰/۴۱۶-	امنیت اجتماعی
معنی‌داری	۰/۰۰۰	
تعداد پاسخگویان	۳۵۰	
مقدار پیرسون	۰/۴۶۸-	انسجام اجتماعی
معنی‌داری	۰/۰۰۰	
تعداد پاسخگویان	۳۵۰	

تفسیر نتیجه حاصل: در مورد متغیر مستقل امنیت اقتصادی با اطلاعات موجود فرض H_0 رد شده و فرض H_1 (فرضیه پژوهشگر) تأیید می‌شود. به عبارت دیگر در خصوص رابطه امنیت اقتصادی و بروز بی‌خانمانی می‌توان گفت: بین امنیت اقتصادی با ضریب همبستگی $۰/۵۴۰-$ و بروز بی‌خانمانی، رابطه معنی‌داری وجود دارد. به این معنا که هر اندازه که امنیت اقتصادی بیشتر می‌شود، بروز پدیده بی‌خانمانی کمتر می‌شود و در مورد متغیر مستقل امنیت اجتماعی با اطلاعات موجود فرض H_0 رد شده و فرض H_1 (فرضیه پژوهشگر) تأیید می‌شود. به عبارت دیگر در خصوص رابطه امنیت اجتماعی و بروز بی‌خانمانی می‌توان گفت: بین امنیت اجتماعی با ضریب همبستگی $۰/۴۱۶-$ و بروز بی‌خانمانی، رابطه معنی‌داری وجود دارد. به این معنا که می‌توان گفت هر اندازه که امنیت اجتماعی بیشتر می‌شود، بروز پدیده

بی‌خانمانی کمتر می‌شود. در مورد متغیر مستقل انسجام اجتماعی با اطلاعات موجود فرض H_0 رد شده و فرض H_1 تأیید می‌شود. به‌عبارت‌دیگر درخصوص رابطه انسجام اجتماعی و بروز بی‌خانمانی می‌توان گفت: بین انسجام اجتماعی با ضریب همبستگی $-0/468$ و بروز بی‌خانمانی، رابطه معنی‌داری وجود دارد. به این معنا که می‌توان گفت هر اندازه که انسجام اجتماعی بیشتر می‌شود، بروز پدیده بی‌خانمانی کمتر می‌شود تحلیل رگرسیون چندگانه به معنای پیش‌بینی اثرات متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته است. به عبارتی هم تأثیر هر یک از متغیرهای مستقل را بر متغیر وابسته مطالعه می‌کند و هم پیش‌بینی تأثیر صورت می‌گیرد (Shiri, 2020). از طریق تحلیل رگرسیون به تبیین و تخمین تغییرات متغیر وابسته از طریق متغیر یا متغیرهای مستقل می‌پردازیم (Saei, 2009). مقادیر بزرگ ضریب همبستگی چندگانه (R) اشاره به همبستگی بالا و قوی بین مقادیر مشاهده شده و مقادیر پیش‌بینی شده دارد (Field, 2000).

جدول (۵) نتایج رگرسیون چندمتغیره متغیرهای وارد شده در رگرسیون

Table (5) Results of multivariate regression of variables entered in the regression

ضرایب					
متغیرهای مستقل	ضرایب غیر استاندارد		ضرایب استاندارد شده		سطح معناداری
	B	خطای استاندارد	بتا	t	
ثابت	۵۵/۸۴۱	۲/۵۴۶		۲۱/۹۳۰	۰/۰۰۰
امنیت اقتصادی	۱/۰۳۲	۰/۰۶۲	۰/۵۱۶	۱۶/۶۱۲	۰/۰۰۰
امنیت اجتماعی	۱/۰۴۳	۰/۰۸۹	۰/۳۶۸	۱۱/۷۰۶	۰/۰۰۰
انسجام اجتماعی	۱/۳۵۰	۰/۰۸۲	۰/۵۱۲	۱۶/۴۱۱	۰/۰۰۰

در این جدول ضریب رگرسیون غیراستاندارد بتا، ضریب رگرسیونی استاندارد شده بتا، مقدار t و سطح معناداری گزارش شده است. با توجه به مندرجات جدول، میزان بتای متغیر مستقل امنیت اقتصادی $0/516$ است. بدین معنی که امنیت اقتصادی 51 درصد متغیر وابسته بی‌خانمانی را تعیین می‌کند. از طرفی مقدار t و مقدار sig معنی‌دار بودن آماری تأثیر این متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد. در جدول مقدار t این متغیر ($16/612$) بزرگتر از $1/96$ است و دارای سطح معناداری $0/000$ کمتر از $0/05$ است؛ که نشان می‌دهد که این متغیر مستقل بر متغیر وابسته بی‌خانمانی تأثیر معنی‌دار دارد. میزان بتای متغیر مستقل امنیت اجتماعی $0/368$ است. بدین معنی که امنیت اجتماعی 36 درصد متغیر وابسته بی‌خانمانی را تعیین می‌کند. در جدول مقدار t این متغیر ($11/706$) بزرگتر از $1/96$ است و دارای سطح معناداری $0/000$ کمتر از $0/05$ است؛ که نشان می‌دهد که این متغیر مستقل بر متغیر وابسته بی‌خانمانی تأثیر معنی‌دار دارد. میزان بتای متغیر مستقل انسجام اجتماعی ($0/512$) است. بدین معنی که انسجام اجتماعی 51 درصد متغیر وابسته بی‌خانمانی را تعیین می‌کند. در جدول مقدار t این متغیر ($16/411$) بزرگتر از $1/96$ است و دارای سطح معناداری $0/000$ کمتر از $0/05$ است؛ که نشان می‌دهد که این متغیر مستقل بر متغیر وابسته بی‌خانمانی تأثیر معنی‌دار دارد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به تأیید شدن تمام فرضیه‌های تحقیق باید با نتایج حاصله از تحقیقات دیگر محققین مقایسه شوند که در شرح ذیل به تفصیل آمده است.

۱- به نظر می‌رسد بین امنیت اقتصادی و بی‌خانمانی رابطه معناداری وجود دارد. عوامل متعددی بر وضعیت فقر خانواده‌های کارگری تأثیر می‌گذارند. اندازه خانواده، تعداد کارگران خانواده، ویژگی‌های کارگران و مشکلات مختلف بازار کار. به‌طور مثال اضافه شدن فرزند به خانواده فشار مالی وارد می‌کند و احتمال اینکه والدین مجبور شوند برای مراقبت از کودک در خانه بمانند را افزایش می‌دهد. حتی یک فرزند در یک خانواده تک‌والدی ممکن است کار کند. البته کودکان معمولاً با دستمزدهای کم و در مشاغل پاره‌وقت به کار گرفته می‌شوند؛ بنابراین جای تعجب نیست که افرادی که به‌طور تمام‌وقت مشغول به کار هستند درآمد کافی برای خوراک و پوشاک و مسکن نداشته باشند چون میزان درآمد آنها توانایی اینکه آنها را از فقر دور نگه دارد، ندارد. پاسخگویان در تحقیق خاص هیچ پشتوانه قوی مالی مانند ارث یا ملک نداشتند، برخی دیگر حقوق مکفی ثابت ماهانه برای پرداخت اجاره بهای مسکن نداشتند و بسیاری از ایشان بیکاری‌های طولانی یا حتی اخراج از کار را تجربه کرده بودند. این موضوع با نتایج حاصله از تحقیقات محققین زیر هماهنگ است. (Marx, 1964; Parsel Appelrouth & Edles, 2021; Meshkini & Shakeri, 2023; Bayat & Gholami et al, 2025; Garsia et al, 2024)

۲- به نظر می‌رسد بین امنیت اجتماعی و بی‌خانمانی رابطه معناداری وجود دارد. افراد بی‌خانمان در فضاهای عمومی زندگی می‌کنند و بسیاری از افراد جامعه تصور می‌کنند که حق کنترل یا تنظیم کارهایی را که افراد بی‌خانمان در این فضاهای مشترک می‌توانند انجام دهند را دارند. البته، یک شهر یا سیاست‌های شهری طبعاً قوانینی را برای محدود کردن فعالیت‌های بی‌خانمان‌ها، یا تخریب مکان‌های زندگی آنها معرفی می‌کنند. به‌طور مثال شهرداری تحریم‌های کیفری برای حفاظت از فضاهای عمومی (با تلاش حافظان محیط زیست) برای جلوگیری از مجرم شدن بی‌خانمان‌ها در نظر گرفته است. دادگاه‌های اجتماعی نیز به‌طور خاص برای رسیدگی به مزاحمت‌های عمومی راه‌حلی را ارائه می‌دهند. مثل طرح‌هایی به‌عنوان خصوصی‌سازی اموال عمومی به‌عنوان راهی برای محدود کردن دسترسی افراد بی‌خانمان به مناطق خاص. مثلاً دراز کشیدن یا خوابیدن بر روی صندلی‌های پارک‌ها. مجرم‌انگاری بی‌خانمان‌ها باعث ایجاد تفرقه می‌شود و نبردهای حقوقی پرهزینه‌ای را به دنبال دارد. همین تفرقه‌های اجتماعی باعث می‌شود برخی اقلیت‌ها اعم از مذهبی یا جنسی نتوانند جایی برای خود در اجتماع باز کنند و انگ فساد یا لاپابالی‌گری را با خود به دوش بکشند. پاسخگویان در تحقیق حاضر تجربه مجرم‌انگاشته شدن یا لاپابالی بودن به لحاظ جنسی را در بیشتر موارد دارند. این موضوع با نتایج حاصله از تحقیقات محققین زیر هماهنگ است.

Turner(2018), Sahraei(2022), Hodson(2012), vising(2020), Nejadghaderi & et al(2025)

۳- به نظر می‌رسد بین انسجام اجتماعی و بی‌خانمانی رابطه معناداری وجود دارد.

عموماً واژه خشونت خانگی در ابتدای امر، رفتارهای خشن فیزیکی یا روانی علیه زنان را به اذهان متبادر می‌کند اما درصدی هم می‌توان علیه سالمندان یا معلولین در نظر گرفت که البته علیه زنان و دختران درصد بالاتری را به خود اختصاص می‌دهد. نپذیرفته شدن پس از طلاق در خانواده، یا عدم ادغام در بافت خانواده‌های سنتی، تجاوزهای جنسی و... همگی می‌تواند دلایل عمده‌ای برای خشونت های خانگی علیه زنان یا دختران باشند. بی‌خانمانی در نتیجه این عامل در شهرهای کوچک‌تر بیشتر اتفاق می‌افتد تا در شهرهای توسعه یافته. حمایت‌های رسمی چون دریافت از کارافتادگی یا حقوق بیکاری مستمر نیز در زمره انسجام اجتماعی قرار می‌گیرد که هیچ کدام از سالمندان یا معلولین بی‌خانمان حاضر در این تحقیق دریافت نکرده‌اند. این موضوع با نتایج حاصله از تحقیقات محققین زیر هماهنگ است.

[Miri\(2021\)](#), [Vissing\(2020\)](#), [Macionis\(2017\)](#), [Simmel\(1903/1971\)](#), [Eisari\(2024\)](#), [Corinth&Vries\(2018\)](#), [Finkielstein\(2025\)](#)

بی‌خانمانی یک موضوع پیچیده با دلایل زمینه‌ای متعدد است، بنابراین یافتن راه‌حل‌های مؤثر

نیازمند یک رویکرد جامع و مشارکتی است.

۱. راه‌حل‌های مسکن ارزان: ساخت مسکن ارزان قیمت و ارائه یارانه برای مسکن، سنگ بنای کاهش بی‌خانمانی است. دولت‌ها، شرکت‌ها و سازمان‌های غیردولتی نقش مهمی در تأمین مسکن ارزان قیمت دارند. سیاست‌هایی که مسکن ارزان قیمت، سرمایه‌گذاری در برنامه‌های مسکن عمومی و استراتژی‌های مسکن را در اولویت قرار می‌دهند در ارائه گزینه‌های مسکن پایدار ضروری هستند.

۲. خدمات حمایتی و تأمین اجتماعی: بی‌خانمانی نیازمند راه‌حلی جامع از جمله مسکن، خدمات حمایتی و رسیدگی به علل ریشه‌ای مانند فقر و بیکاری است. سیستم‌های تأمین اجتماعی می‌توانند نرخ بی‌خانمانی را به میزان قابل توجهی کاهش دهند. دولت‌ها و سازمان‌های غیرانتفاعی باید برای ارائه خدمات حمایتی مناسب برای کمک به بی‌خانمان‌ها به‌منظور بازیابی ثبات و استقلال همکاری کنند.

۳. تغییر نگرش: تغییر نگرش جامعه نسبت به بی‌خانمانی ضروری است. مشاوره در سطح مدرسه و کمپین‌های آموزشی و آگاهی بخشی می‌تواند همدلی و حمایت را تقویت کند و به تغییر نگرش عمومی کمک کند. بی‌خانمانی یک انتخاب نیست و افرادی که آن را تجربه می‌کنند افرادی با نیازهای منحصر به فرد هستند. رفتار محترمانه با آنها برای تسهیل ادغام مجدد آنها در جامعه ضروری است.

۴. تأمین مالی: بودجه و تخصیص منابع کافی توسط دولت برای کم شدن نرخ بی‌خانمانی اساسی است. سرمایه‌گذاری در پیشگیری از بی‌خانمانی، سرپناه‌های اضطراری، مسکن انتقالی، خدمات بهداشت روانی و درمان سوء مصرف مواد برای رسیدگی مؤثر به این موضوع ضروری است.

۵. همکاری و هماهنگی: همکاری و هماهنگی در همه سطوح، مانند سازمان‌های اجتماعی، سازمان‌های غیرانتفاعی و ارائه‌دهندگان خدمات، برای مقابله مؤثر با بی‌خانمانی ضروری است. برای ایجاد هم‌افزایی در تلاش‌ها، برنامه‌های جامع بسیار مهم است. این شامل به اشتراک گذاری داده‌ها و بهترین شیوه‌ها و توسعه و اجرای طرح‌های جامع برای رسیدگی به این موضوع است.

۶ داده‌ها و تحقیقات: جمع‌آوری و تحقیق داده‌ها برای سیاست‌گذاری آگاهانه، شناسایی شکاف‌های خدماتی و تخصیص کارآمد منابع بسیار مهم است. داده‌های جامع و شمارش ملی برای درک بی‌خانمانی و توسعه مداخلات مؤثر ضروری است. داده‌های معتبر و شمارش جامع ملی بسیار مهم هستند.

۶- تشکر و سپاسگزاری

با تشکر از نماینده ولی فقیه در استان البرز، حاج سید محمدمهدی حسینی همدانی امام‌جمعه شهر کرج که در پر کردن پرسشنامه، توسط نویسندگان مقاله، کمک‌رسان بوده‌اند.

۷- تعارض منافع

هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

۸- منابع

- Allen, M., Benjaminsen, L., O'Sullivan, E. & Pleace, N. (2020) Ending Homelessness in Denmark, Finland and Ireland. Bristol: Policy Press.
- Appleroth, Scott, Edles, Laura Desfour (1400), Classical and Contemporary Sociological Theory: Text and Readings, translated by Soleiman Mirzaei Rajyouni, Tehran: Vanya. [in Persian].
- Baker, Tresa L. (2007). Theoretical Research Method in Social Sciences (Social Sciences Major), Tehran: Payam Noor University: 138. [in Persian].
- Baum, Alice and Burns, Donald. 1994. "A Nation in Denial: The Truth About Homelessness." *Sociology and Social Welfare* 21(2): 23.
- Bayat, Mohsen; Gholami, Hossein (1403), Victimological analysis of homeless victimization, *Criminal Law Research Journal*, Year 15, Issue 1, Spring and Summer, Serial No. 29, Pages 33-47. [in Persian].
- Bidari, Shaghayegh (2016), "A Look at the Lived Experience of Homelessness of Prostitute Women", Tehran: Sanjesh va Danesh Publication, Path to Doctorate. [in Persian].
- Bonds, Eric. (2021). *Social Problems A Human Rights Perspective*, Routledge.
- Carr, Deborah & Hager Boyle, Elizabeth & Cornwell, Benjamin & Corell, Shelley & Krasnow, Robert & Freese, Jeremy & Waters, Mary C. (2023), *The Art and Science of Social Research*, translated by Suleiman Mirzaei Rajjouni, Tehran: Vanya: 258. [in Persian].
- Corinth, Kevin and Claire Rossi-de Vries (2018), *Social Ties and the Incidence of Homelessness* American Enterprise Institute, Washington, DC. <https://doi.org/10.1080/10511482.2018.1425891>
- Crab, Yan. (2003). *Classical Social Theory: An Introduction to the Thought of Marx, Weber, Durkheim, and Simmel*, translated by Shahnaz Masamiparast, Tehran: Agah: 414. [in Persian].
- Eisari, Maryam (2024), "Challenges of Life and Management in Shelters for Homeless Women in Tehran", *Quarterly Journal of "Research on Deviance and Social Issues"*, Issue 8, Summer: 1-39. [in Persian].
- Field, Andy P. (2000) *Discovering Statistics Using SPSS for Windows: Advanced Techniques for the Beginner*. SAGE.

- Finkielsztein, Mariusz (2025), *The Sociology of Boredom and Impatience*, translated by Soleiman Mirzaei Rajjouni, Tehran: Vania .[in Persian].
- Fowler, Patrick J. Peter S. Hovmand, Katherine E. Marcal, and Sanmay Das (2019), *Solving Homelessness from a Complex Systems Perspective: Insights for Prevention Responses* , *Annual Review of Public Health Volume 40*, pp 465-486.
- Gans, Herbert J. (1972), "The positive functions of poverty." *American Journal of Sociology* 78: 275–289.
- Garsia, Cheyenne. Doran, Kelly. Kushel, Margot: (2024): *Homelessness And Health: Factors, Evidence, Innovations That Work, And Policy Recommendations*. doi: 10.1377/hlthaff .2023 .01049 *HEALTH AFFAIRS* 43, NO. 2: 164–171 .
- Ghaderi, Salman; Akbari, Asghar (2006), *Homelessness*, Tehran: Aron Publishing House. [in Persian].
- Hopper, K. (2003) *Reckoning with Homelessness* (Ithaca: Cornell University Press). Ignatieff, M. (1978) *A Just Measure of Pain: The Penitentiary in the Industrial Revolution, 1750– 1850* (Harmondsworth: Peregrine).
- Hudson, Christopher G. (2012). "Patterns of Residential Mobility of People with Schizophrenia." *Journal of Sociology & Social Welfare* 39(3): 149–179.
- Hulchanski, D. 2009. *Homelessness in Canada: Past, present, future*. Conference keynote address for *Growing Home: Housing and Homelessness in Canada*. University of Calgary, February 18, 2009.
- Kapur, Radhika (2022), *Understanding Gender Inequality as a Social Problem*. Delhi University.
- Lastsen Bagg, Carsten; Troe Larsen, Lars; William Nielsen, Matthews; Raven, Tine; Sorensen, Merce Y. (2022). *Social Theory (Textbook)*. Translated by Suleiman Mirzaei Rajeoni, Nazila Abedian Shahraki, Karaj, ayisa .[In Persian].
- Macionis, John. (2017). *Social Issues*, translated by Houshang Naibi, Tehran: Research Institute for Culture, Art and Communications: 42. [in Persian].
- MacKenzie, D (2012), *Homelessness: Definitions*. In *International Encyclopedia of Housing and Home*, Editor-in-Chief Suzan Smith. Elsevier Ltd.
- Marx, Karl. 1964; original 1848. *Communist Manifesto*. New York: Washington Square Press.
- Meshkini, Abolfazl. Shakeri Mansour, Elaheh (2023): *A Relief for the Urban Poor: Providing a Pattern for Homelessness Housing Planning in Tehran Metropolis*, *Journal of Regional Planning Autumn*. Vol 13. Issue 51 ISSN (Print): 2251-6735 - ISSN (Online): 2423-7051 <https://jzpm.marvdasht.iau.ir/>.
- Mills, C.W. 1959. *The Sociological Imagination*. London: Oxford University Press.
- Miri, Maryam (2021), "Demographic and Sociological Study of Carton Sleeps in Tehran", *Psychological and Educational Sciences Studies (Iranian Center for the Development of Modern Education)*, Summer 1400, Volume 7 - Issue 2, pages 226-243. [in Persian].
- Nejadghaderi, Seyed Aria. Kadkhodamanesh, Azin. Mehmandoost, Soheil. Sharifi, M eraj. Tavakoli, Fatemeh. Bazrafshani, Maliheh. Sadat. Khezri, Mehrdad. Mirzaei, H

- osseini, Nsiri, Naser. Bajelan, Sakineh. Sattari, Marieh. Iranpour, Abedin. Sharifi, H amid. (2025): The prevalence of homelessness and its associated factors among people who inject drugs in Iran: results from nationwide bio-behavioral surveillance surveys in 2020 and 2023. *BMC Public Health*. Jun 2;25:2036. doi: [10.1186/s12889-025-23204-2](https://doi.org/10.1186/s12889-025-23204-2)
- Nohavors, Fredrick. (2023). *Diagnosing Social Pathology: Rousseau, Hegel, Marx, and Durkheim*, translated by Soleiman Mirzaei Rajeoni, Tehran: Vania:25.[in Persian].
- Parsel, Cameron. Kaakinen, Juha. Fitzpatrick, Suzanne. Kuskoff, Ella (2025): What does it take to end homelessness? Tweaking or transforming systems. ISSN: 0267-3037(Print)1466-1810(Online)Journalhomepage: www.tandfonline.com/journals/chos20 . DOI: 10.1080/02673037.2025.2493360
- Peet, Richard & Hard Wick, Alain. (2021). *Development Theories: Controversies, Arguments, and Alternatives*, translated by Soleiman Mirzaei Rajyouni, Adel Ebrahimi Loya, and Azin Farahpour, 3rd edition, Tehran: Louyeh:21.[in Persian].
- Ramezani, Mohammad Ali et al. (2019), "Investigating the Efficiency of Homeless Organization Policies in Iran", *Scientific Quarterly Journal of Strategic Studies in Public Policy*, Fall, Volume 2, Issue 32, pages 84 to 107.[in Persian].
- Saei, Ali. (2009). *An Introduction to Social Research Methodology*, Tehran: Agah Publishing: 139.[in Persian].
- Sahraei, Soheila. (2022). *Homelessness; Experiences and Identities of Homeless People: A Sociological Perspective*, Tehran: Vania:30.[in Persian].
- Sanderson, Stephen K. (2012), *Rethinking sociological theory: introducing and explaining a scientific theoretical sociology*. Taylor & Francis.
- Sen Amartya. (2015). *Development means freedom*. Translated by Mohammad Hossein Nouri Naeini. Tehran: Nei.[in Persian].
- Seyedin, Neda & Adhami, Abdolreza & Khademian, Talieh. (2022). "A sociological analysis of the impact of abnormality on social indifference," *Sociological Research*, 16th year, 3rd issue, Fall, pages 55-80.[in Persian].
- Shiri, Tahmoures. (2020). *Applied topics in statistics in the humanities*, Tehran: Simaye Shargh Publishing:86.[in Persian].
- Simmel, Georg. (1903/1971). "The Metropolis and Mental Life." Pp. 324–39 in *On Individuality and Social Forms*, edited by Donald N. Levine. Chicago: University of Chicago Press.
- Stinchcombe, Arthur L. (2005). *The Logic of social research*. Chicago: University of Chicago Press.
- Turner, Jonathan H. (2018), *Theoretical Principles of Sociology*, translated by Adel Ebrahimi Loya, Soleiman Mirzaei Rajeoni and Nazila Abedian Shahraki, Volume 2, Tehran: Loya Publishing House .[in Persian].
- Vissing, Yvonne. Christopher G. Hudson, and Diane Nilan (2020). *Changing the Paradigm of Homelessness*, Routledge.

Was, David W. (2005). Research design in social research, translated by Houshang Naibi. Tehran: Agah: 138. [In Persian].

Zare, Zahra (2018), The relationship between individual factors and the frequency and duration of homelessness. Quarterly Journal of Social Work, 7 (2): 40-45. [In Persian].

COPYRIGHTS

© 2023 by the authors. Licensee Sociological Urban Studies Journal. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

